

Khách sạn Hà Nội đổi mới

Tác giả : Phạm Trọng Lễ

L.T.S. : bài dưới đây trích từ « Chút Hà Nội Qua Mắt Tôi Sau 40 Năm Xa Cách » xuất bản năm 1994, sau khi tác giả gặp lại Hà Nội lần đầu tiên và nhìn thấy kỹ nghệ khách sạn thay đổi và bành trướng mau lẹ.

KHÁCH SẠN ĐỔI MỚI

Phố Bạch Đằng con tàu điện cũ,
Qua chợ Hôm, phố Huế, đến hàng Khay,
Đạo qua Hồ, qua hàng Trống, hàng Gai,
Em có thấy chợ Đồng Xuân còn hạp?
TRẦN QUỐC LỊCH .

Rồi từ từ xe chạy vào thành phố, qua những con đường cái, sao xe cộ chạy như loạn, tiếng kèn xe hơi kêu thường xuyên để báo hiệu cho các người đi trước, một tay lái xe đạp, tay kia cầm dù che nắng cạnh các anh cyclo đạp mệt mỏi bên cạnh đường tìm người khách hiếm. Trong khi đó, vài anh cyclo khác gác chân lên xe, ngủ trưa gáy khò khò, hay đọc sách dưới bóng dâm... Đúng thế Hà Nội là một thành phố có rất nhiều độc giả: Anh thợ hớt tóc trên vỉa hè, đeo kính cận thị dày, tóc màu tiêu ngồi đợi khách thì đọc sách cho đỡ buồn. Trẻ em đứng sau quầy giúp Mẹ bán sách Phố Tràng Tiền thì đọc truyện kiếm hiệp tranh ảnh. Cô gái ngồi xôm đầu đường thì đọc chuyện tình éo le... Sao ai cũng như mê đọc để mang hồn vào một

- 51 -

CHÚT HÀ NỘI QUA MẮT TÔI...

giấc mơ ngắn ngủi... hay để quên đôi phút bao cay đắng cuộc đời.

Đến đường Ngô Quyền xe dừng lại trước cửa khách sạn tôi sẽ ở. Nhà này mới được mở trước đây hai năm, các cô chiêu đãi viên mặc áo dài lụa trắng, hai chị giám đốc hỏi thăm tôi vài lời, trong khi đó cậu em trẻ tuổi giúp tôi mang hành lý vào phòng. Khách sạn này có đến bốn tầng nhưng chưa có thang máy, phải lên từng trên bằng thang đá rất đặc biệt như xoay ốc. Phòng tôi trên tầng chót, có máy lạnh, đặt chân vào phòng, tôi nghĩ liền đến căn phòng trong cuốn phim L'Amant, truyện của Marguerite Duras: Tường phòng coi mong manh, trong với ngoài chỉ được chia ra bằng hai cửa kính nhỏ và một màn ri đồ mỏng, tôi có cảm tưởng, ai nói gì bên ngoài cũng có thể nghe thấy hết. Thỉnh thoảng từ bên ngoài vọng lại tiếng thì thầm hay vài câu thơ của các chị đang quét sàn nhà. Đôi khi nghe thấy tiếng ai gọi từ tầng dưới, chen với tiếng ồn ngoài phố, đúng giọng Bắc kỳ:

- Anh ơi! Mời anh xuống ăn cơm, bàn anh dọn xong rồi!

- Mai ơi! mang cái quạt xuống cho tôi nhờ nào!

Trong buồng, được đặt trên cái bàn nhỏ, một cây nến và vài bao diêm để phòng hờ khi bị cúp điện, cái ấm đun nước nóng với hộp sắt đỏ đựng trà. Chân giường, đôi dép nhựa, đầu giường cái mùng che muỗi. Tôi có cảm tưởng cái gì còn đơn sơ, nghèo nàn

CHÚT HÀ NỘI QUA MẮT TÔI...

nhưng không thiếu vệ sinh; không khác gì mấy so với các khách sạn tôi đã đến bên Trung quốc hay bên Nga. Nhưng bây giờ Hà Nội cũng bắt đầu có khách sạn hợp với tiêu chuẩn quốc tế. Tùy mùa, chị giám đốc còn có nhã ý nhờ em nào đặt trên bàn một đĩa nhãn, hay một gói cốm xanh gói lá sen, mua của các cô hàng rong gánh thúng bên lề khách sạn.

Dần dần tôi cũng quen bầu không khí gia đình, ra vào ai cũng biết, tất cả các nhân viên coi tôi như người khách trọ mà họ đã quen thuộc, ngày nào có món ăn lạ tôi cũng được báo trước. Có hôm, để mừng ngày hội ngộ, có người đặt một đĩa ốc, một tách nước mắm ớt và chai rượu đế trên bàn ngoài hiên cho chúng tôi nhậu nhẹt...

Một điều lúc đầu tôi rất lấy làm lạ: Người thành phố Hà Nội bắt đầu hoạt động sớm lắm! Khoảng bảy giờ sáng, đường phố đã bắt đầu nhộn nhịp. Những trẻ em mặc áo trắng cổ đeo khăn đỏ cầm tay nhau trò chuyện cười vang; Ngày tựu trường các nữ sinh phải mặc áo dài trắng đi chậm chạp trên lề đường như muốn níu lại giây phút, tâm sự với nhau bao gặp gỡ mùa hè! Tôi cũng không khỏi ngạc nhiên nhìn thấy ngoài đường, nhiều đàn bà Việt Nam phải làm những chuyện mệt nhọc bên Tây Âu dành cho phái nam, ví dụ như khiêng đá xây đường, đẩy xe quét lề đường... Nhưng đến tối khoảng mười giờ Hà Nội trở thành một thành phố chuyển mình vào một giấc ngủ ngon. Sau tôi được biết đó cũng là thói quen của thời loạn ly. Nhưng với chính sách Đổi Mới rồi từ từ dân chúng cũng quen đi hứng gió ban đêm.

CHÚT HÀ NỘI QUA MẮT TÔI...

Rồi sáng hôm đó, tôi xuống phòng khách dùng điểm tâm, ngồi trước cửa ra vào. Tôi không thể nhịn cười khi nghe anh làm trong khách sạn hỏi anh chị bạn ngồi cùng bàn với tôi:

- Xin nhờ chị hỏi ông này muốn dùng gì. Em không biết ngoại ngữ!
Chúng tôi nhẹ cười, rồi chị bạn đáp lại:

- Em cứ nói tiếng Việt đi. Anh ấy người Việt Nam và anh ấy biết nói tiếng Việt mà!

Rồi anh lấy thực đơn lên ra cười:

- Em cứ tưởng anh ấy là người Triều Tiên hay người Nhật Bản!

Tôi nghĩ bụng: mình về nơi quê cha đất tổ, mà đồng bào cứ cho mình là người ngoại quốc. Phải chăng tôi chỉ là một người xa lạ trên đất lạ? Hay trên mảnh đất của chết chóc, đau thương này không còn chỗ cho một kẻ như tôi? Tôi hay những anh em đồng bào tôi đã gặp trên mảnh đất này đang trở thành người mất gốc chính trên quê hương đã sinh đẻ ra chúng ta? Anh là tôi hay tôi là Anh? Tại sao thế? Có lẽ vì thân mình to lớn khi người đồng hương đã phải chịu đựng thiếu ăn thiếu áo trong thời loạn ly! Chắc cũng vì quần áo, ăn mặc khác hẳn người bản xứ!

Nhận xét này một lần khác cũng làm cho tôi lấy làm lạ: Chiều hôm đó tôi đi hứng gió quanh hồ

CHÚT HÀ NỘI QUA MẮT TÔI...

Hoàn Kiếm cùng anh bạn trẻ người ở Hà Nội từ nhỏ, bỗng dưng có mưa phùn nhẹ nhẹ rơi trên mặt, một loại mưa như vuốt da ta, cho ta một cảm giác êm đềm, thì có một em bé ăn mày khoảng năm sáu tuổi chạy theo hai chúng tôi xin tiền, chỉ một phút sau em bé này đoán được ngay tôi là Việt Kiều nên bỏ rơi anh bạn tôi và chỉ đi xin bên cạnh tôi thôi. Lấy làm ngạc nhiên, tôi gạn hỏi anh bạn đường:

- Làm sao em bé ăn mày, mới có mười tuổi ấy mà đã nhận xét được tôi là người bên ngoài về?

Anh bạn mỉm cười đáp:

-Tại vì anh có mùi Đô La! Mùi gì chứ mùi đó, các em nhỏ học nhanh lắm! Với lại cách ăn mặc của anh làm cho người ta nhận ra ngay.

Đúng lúc đó, một anh khác đang đi Suzuki lượn xe lại gần chúng tôi rồi xỏ ra vài câu chữ Nhật Bản làm tôi không hiểu gì hết, chỉ còn cách đáp lời anh bằng tiếng cười.

- Anh bạn đó đang học tiếng Nhật, gặp anh, tưởng nhầm anh là người Nhật nên nói vài câu lấy cảm tình!

Tôi đùa lại:

- Thế tôi xin phép anh ngày mai dẫn tôi đi mua một cái áo "bản xứ" y như của anh!

CHÚT HÀ NỘI QUA MẮT TÔI...

Thế là tôi chỉ được coi như một người ngoại quốc chính nơi mình sinh đẻ ra! Ấu đó cũng là một hậu quả của chiến tranh. Khi tôi may mắn được định mệnh cho vượt qua bễ khô, yên lòng học hành, những người như tôi trên mảnh đất này, đã phải nhận bom đạn trên đầu, thiếu ăn thiếu áo! Đến ngày nay, người gặp người mà vẫn chưa gây lại một giây cảm tình thiên nhiên của người đồng hương? Biết đến bao giờ thời gian mới bình thường hoá được sự đó?

Dần dần trong khách sạn cũng quen với sự có mặt của tôi, trong những cuộc chuyện trò cùng anh chị em trong tiệm ăn hay khi đọc các bảng hiệu treo ngoài đường, tôi không thể tránh được sự ngạc nhiên về hiện tượng "ngôn ngữ bất đồng" của tôi: Chữ "Tàu" hay "Trung Hoa", dân Hà Nội bây giờ ít dùng hơn, họ dùng chữ " "Trung Quốc"! Còn những chữ như "nhập khẩu", "hợp xã", "dịch vụ", ... tôi nghe dần thì hiểu nhưng ban đầu không quen tai, thành cũng làm cho vốn từ ngữ tiếng Việt của tôi được phong phú hơn. Giọng người ngoại ô Hà thành, nghe từ từ như một loại nhạc đẽ, rồi cũng quen tai như câu:

- Chú ơi Chú! Chú mua cho cháu cái quạt nhé! Chín nghìn! Chín nghìn thôi Chú à!

Ngoài những hôm giảng dạy, tôi cũng có dịp đi thăm thành phố cùng với học viên. Cũng có lúc, tôi thích thưởng thức thú đi lang thang trên đường dài, nghe tiếng ve sầu kêu, ngắm trộm nét mặt mỹ miều của cô gái Bắc kỳ, ngực tròn xinh xinh đang lặng yên ngủ trưa trong võng được treo vào cột cây bên vỉa hè. Cô

CHÚT HÀ NỘI QUA MẮT TÔI...

oi! Hoa Phượng đang rơi đầy lối, tiếng guốc vang trên vỉa hè, con chim con đang hót, nhẹ nhẹ bên cạnh cô, cả một thành phố dường rơi vào một giấc ngủ lâu dài, tôi xin chúc cô một giấc mộng đẹp!

Cách cư xử của người Hà Nội cũng đang thay đổi một cách bất ngờ, rất khó tưởng tượng và không thiếu hài hước. Đây là vài ví dụ cụ thể: Lần đầu tôi đến khách sạn N. chị giám đốc giao thiệp với tôi với nhiều cảm tình, chị đề nghị với tôi:

- Anh ơi! Anh chân ướt chân ráo về nước lần đầu. Nếu anh cần di chuyển trong thành phố ban ngày, anh cứ việc nói cho tôi biết, tôi sẽ bảo em nào trong khách sạn cho anh mượn một cái xe đạp. Đến chiều các nhân viên mới cần xe đạp về nhà... anh đừng đi xe cyclo, tụi nó bịp cho anh bây giờ! Còn nếu cần đi Cyclo thì anh cứ nói, tôi ra trả giá giúp anh! Anh không biết nó lấy đất đỏ với anh!

Tôi rất cảm động tấm lòng tốt của chị và nhận lời mời, dùng cơ hội này mượn một xe đạp cũ đi thăm danh lam thắng cảnh của thủ đô. Nhưng lần thứ hai tôi trở về, trên quầy khách sạn đã có một bảng to "thuê xe đạp 2\$ một ngày". Tôi mỉm cười suy nghĩ: Đấy! Dân Hà Nội đã biết kinh tế thị trường là gì rồi! Nhưng hôm đầu tôi đi dạo bằng một chiếc xe đạp thuê còn mới tinh, thì khoảng sáu giờ chiều, trời bắt đầu tối, xe đạp của tôi bắt đầu trục trặc vì ổ đạp chưa được kiểm soát lại trước khi đưa cho khách. Tôi lại phải xoay sở chữa một mình, không bù long, không búa, không kim, tay chân đau mỡ, vừa chữa vừa nghĩ ngợi:

- 57 -

CHÚT HÀ NỘI QUA MẮT TÔI...

Bài học kinh tế thị trường, người Hà Nội đã học rất nhanh nhưng mới học được một nửa thôi!

